Η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Δημοσιογράφων ζητεί να αποσυρθεί η τροπολογία για τις «ψευδείς ειδήσεις» του υπουργείου Δικαιοσύνης

Δ Ε Λ Τ Ι Ο Τ Υ Π Ο Υ

Η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Δημοσιογράφων (Ε.Ο.Δ.) εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία ζητεί την απόσυρση των τροποποιήσεων του άρθρου 191 του Ποινικού Κώδικα, τις οποίες κατέθεσε το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Το πλήρες κείμενο της ανακοίνωσης της ΕΟΔ έχει ως εξής:

«Σήμερα η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Δημοσιογράφων ενώνει τη φωνή της με τους εταίρους στην οργάνωση «Άμεση Ανταπόκριση για την Ελευθερία των ΜΜΕ» (MFRR) και καλεί την ελληνική κυβέρνηση, να αποσύρει την τροπολογία με την οποία επιβάλλονται πρόστιμα και ποινές φυλάκισης στους δημοσιογράφους, που καταδικάζονται για τη δημοσίευση «ψευδών ειδήσεων». Έχουμε την πεποίθηση ότι με την ασαφή διατύπωση του ορισμού και των κυρώσεων που προβλέπονται στο νομοσχέδιο, υπονομεύεται η ελευθερία του Τύπου με άσχημες συνέπειες για την ανεξάρτητη δημοσιογραφία, που αυτή την εποχή βρίσκεται υπό πίεση στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με τις τροποποιήσεις του Άρθρου 191 του Ποινικού Κώδικα τις οποίες κατέθεσε το Υπουργείο Δικαιοσύνης, τιμωρούνται ποινικά όσοι κρίνονται ένοχοι για τη διάδοση «ψευδών ειδήσεων, που είναι ικανές να προκαλέσουν ανησυχίες ή φόβο στους πολίτες ή να κλονίσουν την εμπιστοσύνη του κοινού στην εθνική οικονομία, στην αμυντική ικανότητα της χώρας ή στη δημόσια υγεία». Επιπλέον, «στην περίπτωση που η συναλλαγή επαναλαμβάνεται μέσω του Τύπου ή του Διαδικτύου, ο δράστης

τιμωρείται με φυλάκιση έξι μηνών τουλάχιστον και χρηματικό πρόστιμο». Ο εκδότης ή ιδιοκτήτης του μέσου ενημέρωσης που φέρει την ευθύνη, αντιμετωπίζει επίσης ποινή φυλάκισης και οικονομικές κυρώσεις.

Οι οργανώσεις μας κατανοούν τη σοβαρή απειλή που συνιστά η παραπληροφόρηση, για την ελληνική κοινωνία και τα άλλα κράτη σε όλο τον κόσμο. Σε παγκόσμιο επίπεδο τα ψεύδη στο Διαδίκτυο και οι θεωρίες συνωμοσίας, διαστρεβλώνουν την πραγματικότητα, υπονομεύουν τη Δημοκρατία και θέτουν σε κίνδυνο τον αγώνα κατά της πανδημίας Covid-19. Οι εταιρίες των κοινωνικών δικτύων, ο κάθε πολίτης και οι ίδιες οι κυβερνήσεις, οφείλουν να διαδραματίσουν ένα ρόλο για να αντιμετωπισθεί η ολέθρια διάδοση της παραπληροφόρησης μέσω Διαδικτύου.

Ωστόσο, η καθιέρωση αυστηρών νόμων από τις κυβερνήσεις, με τους οποίους οι ρυθμιστικές αρχές ή οι εισαγγελείς έχουν την εξουσία, να αποφασίζουν τι είναι αληθές ή ψευδές και να επιβάλουν πρόστιμα στον Τύπο, δεν είναι η σωστή απάντηση και το αποτέλεσμα είναι περισσότερο βλαπτικό και καθόλου ωφέλιμο. Όπως παρατηρείται σε όλη την υφήλιο, η υποκειμενική ερμηνεία ανάλογων νόμων, που έχουν διατυπωθεί με ασάφειες είναι πολύ πιθανόν να ανοίξουν την πόρτα της λογοκρισίας για το καθόλα νόμιμο ρεπορτάζ. Ήδη τα μέσα ενημέρωσης στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν απειλές λόγω καταχρηστικών δικαστικών αντιπαραθέσεων, ακόμα και ποινές φυλάκισης στις περιπτώσεις δυσφήμησης. Η ενίσχυση του Άρθρου 191, θα συντελέσει στη δημιουργία ενός ακόμη δρόμου, που οδηγεί σε διώξεις και φυλακίσεις των δημοσιογράφων. Ακόμη κι όταν ο νόμος δεν εφαρμόζεται άμεσα, τότε είναι πολύ πιθανόν να υπάρξει αυτολογοκρισία, λόγω της νομοθεσίας.

Όπως συμβαίνει σε όλο τον κόσμο με ανάλογες νομοθεσίες, η τροπολογία δεν περιέχει ένα σαφή ορισμό των «ψευδών ειδήσεων». Ο τρόπος με τον οποίο ο όρος προσδιορίζεται είναι διφορούμενος, με ευρεία εφαρμογή και το ενδεχόμενο κατάχρησης ορατό. Ιδιαίτερα προβληματίζει η επιβολή κυρώσεων για ρεπορτάζ «ικανά να προκαλέσουν ανησυχία» ή που «υπονομεύουν

την εμπιστοσύνη του κοινού» στις αρχές του κράτους. Η δημοσιογραφία που δύναται να επιβάλει τη λογοδοσία φυσικά κλονίζει την εμπιστοσύνη του κοινού στην κυβέρνηση, όπως συμβαίνει και με την ερευνητική δημοσιογραφία, που δικαιολογημένα προκαλεί ανησυχία ή οργή στο κοινό. Όταν ένας νόμος είναι τόσο αόριστα διατυπωμένος, τότε είναι πολύ εύκολο η δημοσιογραφία φύλακας-κέρβερος να γίνει ο στόχος εκείνων των πολιτικών, που θέλουν να περιορίσουν την κριτική για όσα πράττουν. Οι δημοσιογραφικές Ενώσεις στην Ελλάδα δίκαια επέκριναν την τροπολογία, προειδοποιώντας ότι μπορεί να οδηγήσει τους δημοσιογράφους στη φυλακή ή να τους επιβληθούν πρόστιμα για θέματα, όπως αυτά που αφορούν την πανδημία.

Όμως, αντί να βελτιωθεί το ήδη υπάρχον άρθρο 191 του Ποινικού Κώδικα που είναι προβληματικό, η κυβέρνηση του Πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη στην περίπτωση που ο νόμος ψηφιστεί θα κάνει ένα σημαντικό βήμα προς τα πίσω, στέλνοντας ένα ανησυχητικό μήνυμα ως προς την σχετική με την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης κυβερνητική δέσμευση. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση ανάλογες σπασμωδικές αντιδράσεις, για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης στη διάρκεια της πανδημίας, επιχειρήθηκαν στη Ρουμανία και στη Βουλγαρία, όπου και στις δύο περιπτώσεις ασκήθηκε βέτο και αποσύρθηκαν μετά από την κριτική που άσκησαν τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. Η μόνη χώρα η οποία προχώρησε στη θεσμοθέτηση ήταν η Ουγγαρία, όπου η διάδοση της παραπληροφόρησης που θεωρείται ότι υπονομεύει τον αγώνα των αρχών ενάντια στον Covid-19 ποινικοποιήθηκε, με την επιβολή πρόστιμων και ποινών φυλάκισης,

Καλούμε το υπουργείο Δικαιοσύνης της Ελλάδας να αποσύρει αμέσως την τροπολογία και στην περίπτωση, που η κυβέρνηση προχωρήσει στη ψήφιση καλούμε τους βουλευτές, να την απορρίψουν. Αυτή την εποχή που οι πολιτικοί όλο και περισσότερο καταγγέλλουν την ερευνητική δημοσιογραφία ως «ψευδείς ειδήσεις», εάν ο νόμος αυτός πέσει σε λάθος χέρια θα αποβεί εξαιρετικά επικίνδυνος. Το υπουργείο Δικαιοσύνης πρέπει να συναντηθεί με τις ελληνικές δημοσιογραφικές Ενώσεις και τις

διεθνείς οργανώσεις, για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης και να ακούσει τις ανησυχίες που εκφράζουν. Τελικά, ο καλύτερος τρόπος να αντιμετωπιστεί η παραπληροφόρηση δεν είναι αυτός των κυβερνητικών νομοθετικών ρυθμίσεων. Αυτό που χρειάζεται είναι ένας δυναμικός, επαγγελματικός, πολυφωνικός και ανεξάρτητος Τύπος, που θα παρέχει στην κοινωνία αξιόπιστες πηγές ενημέρωσης. Στην περίπτωση που η ελληνική κυβέρνηση σοβαρολογεί για την αντιμετώπιση της διάδοσης ψευδών ειδήσεων, τότε ο καλύτερος τρόπος να αρχίσει, είναι με πρωτοβουλίες για την προστασία της προσωπικής ασφάλειας των δημοσιογράφων που ασκούν ερευνητική δημοσιογραφία, η ανάπτυξη της παιδείας για τα μέσα ενημέρωσης και η διασφάλιση ισχυρής και ζωντανής αγοράς μέσων ενημέρωσης με υψηλού επιπέδου πολυφωνία.

ΥΠΟΓΡΑΦΟΥΝ οι οργανώσεις

ΑΡΘΡΟ 19 (Article 19)

Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ελευθερία του Τύπου και των Μέσων Ενημέρωσης (ECPMF)

Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Δημοσιογράφων (EFJ)

Free Press Unlimited (FPU)

Διεθνές Ινστιτούτο Τύπου (IPI)

OBC Transeuropa (OBCT)»

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ